

TOWARDS A PARADIGM SHIFT IN THE SHADOW OF THE COVID-19 PANDEMIC?

Sinem KUTLU HORVATH¹, László Csaba HORVATH²

Abstract

Each crisis in the world economy has brought the economic systems to the focus of criticism and has made mainstream policies questioned again. By deepening the problems in global economies, the COVID-19 pandemic, too, has made the need for reform in the global economic system based on capitalism apparent again. This process will give an impetus to a paradigm shift that brings the role of state power and regulatory authority over global markets and market actors to the fore again. It will take time for the new world view, which is emerging under the conditions of the pandemic crisis, to acquire its essential shape. The paradigm shift being radical and the resulting new conceptual framework being solid and lasting require macroeconomic policy changes and institutional reforms.

***Anahtar Kelimeler:** COVID-19 pandemic, paradigm shift, neoliberalism.*

***JEL Sınıflandırması:** A1, F6, P1.*

COVID-19 PANDEMİSİNİN GÖLGESİNDE BİR PARADİGMA DEĞİŞİMİNE DOĞRU MU?

Öz

Dünya ekonomisinde yaşanan her kriz, iktisadi sistemleri eleştirilerin odağına taşırken, ana-akım politikaların yeniden sorgulanmasına sebep olmuştur. COVID-19 pandemisi de küresel ekonomilerde sorunları derinleştirirken, kapita-

1 Asst. Prof., Istanbul University, Faculty of Economics, sinemkut@istanbul.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9392- 2458.

2 Assoc. Prof., Corvinus University of Budapest, Faculty of Economics, horvath.laszlo@uni-corvinus.hu, ORCID ID: 0000-0002-0713- 1877.

lizme dayalı küresel iktisadi sistemde reform ihtiyacını yeniden ön plana çıkartmıştır. Bu süreç, devlet gücünün ve düzenleyici otoritenin küresel piyasalar ve piyasa aktörleri üzerindeki rolünü tekrar ön plana çıkartan bir paradigma değişimine ivme kazandıracaktır. Pandemi krizi ile birlikte oluşmaya başlayan yeni dünya görüşünün esas şeklini alması ise zaman alacaktır. Paradigma değişiminin kökten olması ve oluşan yeni kavramsal çerçevenin sağlam ve kalıcı olması makro iktisadi politikalarda değişimi ve kurumsal reformları gerektirmektedir.

Keywords: COVID-19 pandemisi, paradigma değişimi, neoliberalizm.

JEL Classification: A1, F6, P1.

INTRODUCTION

Great crises have the potential to create new opportunities by bringing hidden malfunctions to light. Big problems often leave paradigm changes behind. Since every crisis in the economies of the world from the beginning of the 20th century to the present has brought economic systems to the focus of criticism, the efficacy of mainstream policies has been questioned several times. Crises, which generally start in financial markets and rapidly affect real markets, can quickly turn into global economic crises due to their widespread effects and the global nature of the markets. On the basis of this, the 2008 financial crisis has undoubtedly been the most devastating global economic crisis in recent history.

Nowadays we experience the process of the COVID-19 virus turning into a global epidemic within a few months. While the number of people infected with the virus globally exceeds 55 million, economic problems continue to grow at an increasing rate. While the economic problems created by the 2008 financial crisis, which had started in the USA and affected many countries, could not be fully overcome, this pandemic reversed the recovery process in the markets. Despite the policies implemented, stagnation in the markets continued. Economic indicators were predicted to improve at least a bit, but the pandemic has turned all expectations upside down.

We know that capitalism has experienced crises in certain periods and then recovered from them by renewing itself. It is argued that the effects of the pandemic crisis that affected the whole world will be deeper than those of the

RALS PERSPEKTİFİNDEN COVID-19 SÜRECİNDE TÜRKİYE'YE YABANCI İLGİSİ: BİR BORÇ KRİZİ TEHLİKESİ VAR MI?

Gülgün ÇİĞDEM¹, Merve ALTAYLAR²

Öz

Geleceğe kalıcı izler bırakacak olan bu yıkıcı pandemi sürecinde, salgının yayılmasını önleme amaçlı çeşitli uygulamalar, kitlesel işsizlik ve iflasları beraberinde getirmiştir. Ekonomiler, derin bir resesyona sürüklenmektedirler. Kontrol altına alınamayan pandemi ve yaşam kayıpları sonucu belirsizlik şoku yaratan, riskin hızla arttığı bu dönemde, Gelişmekte Olan Ülkelerden hızlı bir sermaye kaçıışı gözlenmektedir. Bu ülkelerin dış borçlanma ihtiyaçlarının azaltılamaması ve yeniden borçlanılamaması durumunda, bir borç krizine sürüklenme olasılığı endişesi yayılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, açık fonlamada ağırlıklı olarak portföy yatırımlarına başvuran Türkiye'de, özel sektör kâğıtlarına ve Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS)'ne karşı yabancı ilgisindeki azalmanın, COVID-19 ile bağlantısının olup olmadığının ampirik olarak sorgulanmasıdır. Bu amaçla, 03.01.2020-25.09.2020 döneminde, COVID-19 vaka verileri, yurtdışı yerleşiklerin haftalık DİBS stoku ve BİST30 yabancı takas oranı verileri, zaman serilerinin yapılarına uygun ekonometrik analizlere tabi tutulmuştur. Ampirik sonuçların güvenilirliği açısından, değişkenlerin doğrusallık yapıları [Harvey ve Leybourne \(2007\)](#) doğrusallık testi ile araştırılmıştır. EKK varsayımlarından sapma olup olmadığı titizlikle incelenmiş, uygun yapıya göre hem EKK hem de [Im ve Schmidt \(2008\)](#) tarafından geliştirilen ve normallik varsayımı sağlanamadığında

1 Assoc. Prof., İstanbul Gelişim Üniversitesi, gulguncigdem@gmail.com, ORCID No. 0000-0001-5353-8638.

2 Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Bölümü, mervealtaylar37@gmail.com, ORCID No. 0000-0001-5413-5048.

etkinliği azalan EKK'ye bir alternatif olarak geliştirilen RALS tahmincilerine başvurulmuştur. Analiz sonuçlarına göre; küresel COVID-19 vaka sayılarındaki bir artış, yurtdışı yerleşiklerin DİBS stokunda ve BİST30 yabancı takas oranında azaltıcı yönde bir etkiye sahiptir. Etkiler kıyaslandığında ise, yurtdışı yerleşiklerin DİBS stokunun BİST30 yabancı takas oranından daha fazla etkilendiği saptanmıştır. Bu çalışma, COVID-19 sürecine ilişkin literatürel bir katkıdır. Ayrıca, yabancı sermayeye bağımlılığın azaltılması gerektiğini hatırlatması yanında, bu olağandışı ve kritik sürecin bir borç krizine dönüşmemesi ve likidite kuraklığını engelleyecek düzeyde yabancı yatırımcının "borç verme isteği"nin sürdürülebilmesinin gerekliliğini vurgulaması açısından politika yapıcılar için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, borç krizi, yabancı sermaye, RALS, yapısal kırılma.

JEL Sınıflandırması: E32, F30, H63, C58, C19, I18.

FOREIGN INTEREST IN TURKEY DURING COVID-19: IS THERE A DANGER OF A DEBT CRISIS?

Abstract

In this devastating pandemic process, which will leave permanent marks on the future, various restrictions aimed at preventing the spread of the epidemic have brought mass unemployment and bankruptcies. Economies are sliding into a deep recession. In this period, which creates an uncertainty shock as a result of the uncontrollable pandemic and loss of life and the risk is rapidly increasing, a rapid capital flight from Developing Countries is observed. If the external borrowing needs of these countries cannot be reduced and they cannot be borrowed again, concerns about the possibility of falling into a debt crisis are spreading. The aim of this study is to empirically question whether the decline in foreign interest towards private sector papers and government debt securities is linked to COVID-19 in Turkey which is mainly applying to portfolio investments in deficit funding. For this purpose, in the period 03.01.2020-25.09.2020, COVID-19 case data, weekly Government Domestic Debt Securities (GDS) stock of foreign residents and BIST30 foreign exchange rate weekly data were subjected to econometric analysis in accordance with the structures of the time series.

The linearity structure of the time series was investigated by the linearity test developed by [Harvey et al. \(2008\)](#). For the reliability of the empirical results, whether there are any deviations from the OLS assumptions has been carefully examined. According to the structure of the model, both the OLS estimator and the RALS estimator developed by [Im and Schmidt \(2008\)](#), which maintains its efficiency in the presence of non-normally distributed residuals, were used. Ac-

ording to the analysis results; An increase in the number of global COVID-19 cases has a decreasing effect on the GDBS stock of non-residents and the foreign exchange rate of BIST30. When the effects are compared, it is determined that the government securities stock of non-residents is affected more than the foreign exchange rate of BIST30. This study is a literary contribution to the COVID-19 process. In addition, it is important for policy makers to emphasize the necessity of sustaining the “willingness to lend” of foreign investors at a level that will prevent the liquidity drought, as well as reminding that the dependency on foreign capital should be reduced, so that this extraordinary and critical period does not turn into a debt crisis.

Keywords: COVID-19, debt crisis, foreign capital, RALS, structural break.

JEL Classification: E32, F30, H63, C58, C19, I18.

GİRİŞ

Açıklarını finanse etmek üzere hükümetler, *i.* Emisyon, *ii.* Vergi ve *iii.* Borçlanma olmak üzere üç yöntem başvurmaktadırlar. Enflasyona sebebiyet vermesi açısından en tehlikeli iktisadi davranış olan emisyon, yani para basma bir kenara bırakıldığında, vergilendirme ve borçlanma, başvuru iki temel yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Vergi gelirlerini de aşan bir finansman ihtiyacının olması ve ulusal tasarruf oranlarının düşüklüğü durumunda devlet, dış borçlanma yoluna başvurmuştur. Yüksek enflasyonun bir sonucu olarak yüksek ulusal faiz oranlarından borçlanmak yerine daha düşük olan dış faiz oranlarından borçlanılması da devletler açısından bir tercih nedeni olabilmektedir. Elbette her tercihin bir maliyeti vardır; iç borçlanmaya gidilmesi, faizlerin yükselmesini beraberinde getirmektedir, dış borçlanma sonucunda ise kurlar yükselmektedir. Netice itibari ile borçlanma, sonraki nesillere mali bir külfet getiren, “günü kurtaran”, üzerinde tartışmaların sürdüğü olumsuzlukları taşıyan, geçici bir çözümdür.

1990’lı yıllardan sonra Gelişmekte Olan Ülkeler (G.O.Ü.), birbirine sıçrayan bir dizi krizler yaşamaya başladılar. Tüm bu krizlerin temel nedenini; sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi oluşturmuştur. Sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi ile dış borçlanmanın artması ve buna ek olarak bu borçlanmanın özellikle ağırlıklı olarak kısa vade ile gerçekleştirilmesi, kırılğanlıkların artışını da beraberinde getirmektedir. Son 50 yıllık süreçte çeşitli borç dalgaları yaşanmış ve hepsi de krizler ile sonuçlanmıştır. Ancak 2010 sonrası baş-

COVID-19'UN TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ANALİZİ

Pınar KOÇ¹

Öz

Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan COVID-19 vakası, yüksek bulaşıcılığa sahip olması ve hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması nedeniyle kısa sürede bütün dünyayı etkisi altına almıştır. Sokağa çıkma kısıtlamalarının getirilmesi, önemli üretim ve gelir kayıplarına yol açmıştır. Üretim ve gelir kayıplarına bağlı olarak, dünya dış ticaret hacminde de %20- %30 oranında daralma yaşanması beklenmektedir. 2020:02-2020:10 dönemini kapsayan bu çalışmanın amacı COVID-19'un Türkiye ile OECD ülkeleri arasındaki dış ticareti nasıl etkilediğini analiz etmektir. Çalışmada, sabit etkilere dayalı panel regresyon analizi yapılmıştır. Tahmin sonuçlarına göre, COVID-19 vaka sayısındaki artışlar, hem ihracat hacmini hem de ithalat hacmini negatif etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, dış ticaret, panel regresyon analizi.

JEL Sınıflandırması: C23, F14, I15.

THE ANALYSIS OF THE EFFECT OF COVID-19 ON THE TURKISH FOREIGN TRADE

Abstract

The COVID-19 case, which emerged in Wuhan, China, affected the whole world in a short time due to its high contagiousness and lack of sufficient information about it. Curfews imposed due to illness resulted in significant production

1 Dr. Öğretim Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İktisat Bölümü, pturun@gumushane.edu.tr, ORCID No. 0000-0002-.

and income losses. Depending on production and income losses, it is expected that there will be a 20-30% contraction in the world foreign trade volume. The aim of this study is to analyze the effect of COVID-19 on Turkey's trade with OECD. Panel data model with individual fixed effect was used in the study. According to the estimation results, the increase in the number of COVID-19 cases negatively affects both the export volume and the import volume.

Keywords: COVID-19, foreign trade, panel regression analysis.

JEL Classification: C23, F14, I15.

GİRİŞ

Belirli bir bölgede belirli bir hastalık nedeniyle katlanılan sosyal ve ekonomik maliyetlerin tümü hastalık maliyetleri literatürü kapsamında incelenmektedir. Mevcut literatürde maliyetler, doğrudan maliyetler, dolaylı maliyetler ve ölçülenemeyen maliyetler şeklinde üç kısma ayrılmaktadır. Hastalıkların tanı ve tedavisi için ayrılan kaynakları tamamı doğrudan maliyetleri ifade ederken, hastalık nedeniyle iş yapabilme kapasitesinde meydana gelen azalma ve işe devam edememe nedeniyle ortaya çıkan verimlilik kaybından kaynaklanan üretim ve gelir kayıpları dolaylı maliyetleri, acı, stres, anksiyete gibi bireysel psikolojik ve biyolojik etkiler ölçülemeyen maliyetleri ifade etmektedir (Jo, 2014; WHO, 2009).

Doğrudan maliyetler de kendi içinde tıbbi maliyetler ve tıbbi olmayan maliyetler olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Hastalıkların tanı ve tedavi sürecinde katlanılan tüm maliyetler tıbbi maliyetleri oluştururken, hastalıkların tanı ve tedavisi sürecinde katlanılan tüm maliyetler tıbbi maliyetleri oluştururken, hastalıkla ilgili eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, hastalığın tedavisi sürecinde katlanılan ulaşım ve konaklama giderleri ayrıca özellikle yatış gerektiren hastalıklarda evdeki çocukların ya da bakıma muhtaç aile bireylerinin bakımları için katlanılan maliyetler tıbbi olmayan maliyetleri oluşturmaktadır.

COVID-19 PANDEMİSİNİN TÜKETİCİ KREDİLERİ ÜZERİNDE BİR ETKİSİ VAR MI ? TÜRKİYE'DEN KANITLAR

Yeşim ERÖNAL¹, Merve ALTAYLAR², Şevhat DOĞER³

Öz

Aralık ayında Çin'de ortaya çıkan COVID-19, 11 Mart'ta Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Sağlık krizi olarak başlayan salgın, arz ve talepte daralma, işsizlik oranlarında artış, küresel değer zincirlerinin bozulması ve belirsizliklerin ardından küresel ekonomik krizi beraberinde getirmiştir. Gerçekleşen resesyonu önlemek amacıyla, hükümetler ve merkez bankaları genişleyici politikalar uygulamaktadır. Türkiye de salgın krizine, kamu harcamalarını ve para arzını artırarak, düşük faizli kredi teşviklerini artırarak, kredi borçlarını erteleyerek azalan tüketim talebini canlandırma yoluna gitmiştir. Ancak, COVID-19 sebebiyle, gün geçtikçe artan vaka ve ölüm sayıları, karantina uygulamaları, seyahat kısıtları, kişileri paniğe sürüklemekte, tüketim davranışlarını değiştirmelerine sebebiyet vermektedir. COVID-19 sürecinde, vaka ve ölüm oranları arttıkça, düşük faizle kredi talebinde de artış gerçekleştiği gözlenmiştir. Bu çalışmada, COVID-19 salgınının tüketici kredilerine olan etkisini analiz edilmektedir. Bu amaca yönelik olarak haftalık tüketici kredileri ile faiz, döviz kuru, COVID-19 vaka sayısı ve COVID-19 sebebiyle gerçekleşen ölüm rakamları verileri zaman serilerinin özgün yapısına uygun olarak ekono-

-
- 1 Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, yesimeronal@istanbul.edu.tr, ORCID No. 0000-0003- 0477-9253.
 - 2 Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Bölümü, mervealtaylar37@gmail.com, ORCID No. 0000-0001-5413-5048.
 - 3 Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kalite Yönetimi Bölümü, sevhatdoger@gmail.com, ORCID No. 0000-0001-9174-159X.

metrik analizlere tabi tutulmuştur. Araştırmanın literatürde bir ilk olma özelliği taşıması nedeniyle hem analize konu değişkenler hem de tahminlenen modeller büyük bir titizlikle incelenmiştir. Bu bağlamda değişkenlerin doğrusallık yapısı Harvey vd. (2008) tarafından geliştirilen doğrusallık testiyle, durağanlık durumları ise yardımcı regresyonların normallik varsayımını ihlal etmesinden dolayı Meng vd. (2014) ve Meng vd. (2016) tarafından geliştirilen kırılmasız ve tek yapısal kırılmalı RALS-LM birim kök testleriyle araştırılmıştır. Araştırmada sonuçların rasyonelliği açısından iki model tahminlenmiştir. Her iki modelden elde edilen sonuçlar birbiriyile tutarlılık göstermekle birlikte, döviz kuru ve faizin tüketici kredileri üzerinde azaltıcı etkisi olduğu görülürken COVID-19 vakaları ve buna bağlı mortalitelerin ise tüketici kredilerini arttırdığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Tüketici Kredileri, RALS-LM, normal olmayan, doğrusal

JEL Sınıflandırması: C5, D12, E21, I11, E5.

DOES COVID-19 PANDEMIC HAVE AN EFFECT ON CONSUMER CREDITS? EVIDENCE FROM TURKEY

Abstract

COVID-19, which emerged in China in December, was declared as a pandemic by the World Health Organization on March 11. The epidemic, which started as a health crisis, brought about the contraction in supply and demand, increase in unemployment rates, disruption of global value chains and the global economic crisis. Governments and central banks are implementing expansionary policies in order to prevent recession. In the epidemic, Turkey, increases in government spending and the money supply, increases incentives for low-interest loans, the loan is deferred. These policies stimulate the decreasing consumption demand. However, due to COVID-19, the increasing number of cases and deaths, quarantine practices, travel restrictions make people panic and cause them to change their consumption behavior. During the COVID-19 process, it was observed that as the case and death rates increased, the demand for loans at low interest rates increased. This study analyzes the impact of the COVID-19 outbreak on consumer loans. For this purpose, weekly consumer loans, interest rate, exchange rate, the number of COVID-19 cases and deaths due to COVID-19 were subjected to econometric analysis in accordance with the original features of the time series. Since the study is a first in the literature, both the variables subject to analysis and the predicted models were examined with major attention. In this

context, the linearity structure of the time series was examined with the linearity test developed by Harvey (2008). The stationarities of the variables were investigated by RALS LM unit root tests developed by Meng et al. (2014) and Meng et al. (2016) due to the violation of the normal distribution assumption. In the study, two models were predicted in terms of rationality of the results. Although the results obtained from both models are consistent with each other, it has been shown that the exchange rate and interest have a decreasing effect on consumer loans, while COVID-19 cases and related mortality increase consumer loans.

Keywords: COVID-19, consumer credits, RALS-LM, non-normal, linear.

JEL Classification: C5, D12, E5, E21, I11.

GİRİŞ

2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan SARS CoV-2, klinik ifadesi ile Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), Çin'in Wuhan kentinden, yaklaşık iki ay içerisinde tüm dünyaya yayılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 11 Mart 2020 tarihinde (yeni koronavirüsün neden olduğu bulaşıcı bir hastalık) salgını pandemi olarak resmen ilan etmiştir. WHO verilerine göre, 12 Kasım 2020 itibariyle, onaylanan 51.848.261 vakaya ulaşılmış ve COVID-19 sebebiyle 1.280.868 kişi hayatını kaybetmiştir (WHO, 2020). Türkiye'de ise ilk vaka 10 Mart 2020'de görülmesine rağmen çok kısa bir süre içerisinde vaka rakamları hızla artış göstermiştir. 12 Kasım 2020 itibariyle Türkiye'de hasta sayısı 404.894'e, vefat sayısı ise 11.233'e ulaşmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı).

COVID-19 Krizi, politika yapıcıları, hayat kurtarmakla ekonomiyi kurtarmak arasında acımasız bir değiş tokuşla karşı karşıya bırakmıştır. Etik seçimlerden ayrı olarak, mevcut ortamda bir politika kararı vermek oldukça zordur. Politika yapıcılar ve halk, ekonomik felaketin ölçeği ve kısıtlamaların ekonomik maliyeti hakkında sınırlı bilgiye sahiptir (Coibion, Gorodnichenko ve Weber, 2020). COVID-19 salgını krizini, ölüm oranlarındaki artışı ve yarattığı paniği engellemek için devletler sağlık politikaları ve makroekonomik politikalar ile birtakım önlemler almıştır. Hem talep hem de arz yönünden ekonomiyi etkileyen salgın, küresel tedarik zincirlerinin kesintiye uğramasıyla arz şokuna, işsizliğe, talebe dayalı durgunluğa ve belirsizliklere neden olmaktadır.

PANDEMİYLE BİRLİKTE DEĞİŞEN HAYATLAR, COVID-19 KRİZİNİN EKONOMİK VE SOSYAL YAŞAMA ETKİLERİ: PARADİGMA DEĞİŞİMİ

Ömer FARUK GÜLTEKİN¹, Füsün ÇELEBİ BOZ²

Öz

Ekonomik hayatın en önemli unsurlarından birisi üretim ve tüketim faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde gerçekleşebilmesidir. Ülkelerin yaşamış olduğu doğal afetler ve salgın hastalıklar nedeniyle bu süreçler aksayabilmekte, toplumun ekonomik ve sosyal yapısı bozulabilmektedir. COVID-19 ilk olarak Çin'in Wuhan kentinde meydana gelen bir virüs olsa da ülkelerin birbirleriyle yoğun bir etkileşim içerisinde olmaları nedeniyle tüm dünyaya yayılarak pandemiye dönüşmüştür. Çok sayıda kişinin kaybının yanısıra koruma tedbirleri kapsamında insanların evlerinde bulunma zorunluluğu getirilmesi nedeniyle birçok sektörde faaliyetler ya yarıya indirilmiş ya da durdurulmuştur. Bu durum üst gelir grubundaki kişileri iş hayatından çekerek evden çalıştırmaya zorlarken, alt gelir grubunda ise iş ve gelir kaybına yol açmıştır. Tüm insanlığın ortak problemi olan pandemi ile birlikte öncelikli hedef, hayatta kalmak ve hayatın sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesini sağlamak olduğu için temasın azaltılmasına yönelik sosyal kısıtlamalar ortaya çıkmıştır. Kısıtlamalar nedeniyle insanların evlerinde kalma zorunluluğu, internet üzerinden alışveriş faaliyetlerinin artmasına ve ev içi işlerin yeniden düzenlenmesine sebep olmuştur. Bu çalışmada,

-
- 1 Arş. Gör. Dr. Bayburt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Bayburt ofgultekin@bayburt.edu.tr, ORCID No. 0000-0002-4832-4683.
 - 2 Doç. Dr., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sapanca Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Sakarya, fusuncelebi@subu.edu.tr, ORCID No. 0000-0002-3884-0465.

COVID-19'un neden olduğu salgın hastalığın etkisiyle küresel olarak ekonomik ve sosyal hayatın farklı bir yöne evrildiğini belirtmenin yanısıra kapitalist sistemin öngördüğü serbest piyasa ekonomisinin eskisi gibi olamayacağı açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, ekonomik ve sosyal hayat, pandemi.

JEL Sınıflandırması: F62, I10, I15.

CHANGING LIVES WITH THE PANDEMIC, ECONOMIC AND SOCIAL EFFECTS OF COVID-19 CRISIS: PARADIGMA SHIFT

Abstract

One of the most important elements of economic life is that production and consumption activities can be carried out in a sustainable manner. Due to the natural disasters and epidemics that countries have experienced, these processes can be interrupted and the economic and social structure of the society can be disrupted. Although COVID-19 was a virus that first occurred in Wuhan, China, it spread all over the world and turned into a pandemic due to the intense interaction of countries with each other. In addition to the loss of a large number of people, activities in many sectors were halted or halted due to the obligation of people to be at their homes within the scope of protection measures. While this situation forced people in the upper income group to work from home by pulling them out of business life, it caused loss of work and income in the lower income group. With the pandemic, which is the common problem of all humanity, social constraints have emerged to reduce contact, as the primary goal is to survive and to maintain a healthy life. The obligation of people to stay at home due to restrictions has led to an increase in online shopping activities and the reorganization of domestic work. In this study, it was tried to explain that the free market economy envisaged by the capitalist system could not be the same as before, as well as stating that economic and social life has evolved in a different direction globally with the effect of the epidemic caused by COVID-19. Social constraints have emerged to reduce contact as it is to ensure that it can be sustained in a way.

Keywords: COVID-19, economic ve social life, the pandemic.

JEL Classification: F62, I10, I15.

COVID-19'UN PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Gonca Gül YILMAZ¹

Öz

Pandemi, yeni ve öldürücü bir hastalığın tüm dünyaya yayılmasıdır. Tarih boyunca İspanyol Gribi, Kolera, Veba gibi birçok pandemi gerçekleşmiştir ve önemli etkileri olmuştur. COVID-19 hastalığı, Coronavirüs ailesinden gelen ve bu virüs ailesinin daha önce de SARS ve MERS pandemilerine yol açtığı bilinmektedir. Fiziksel sağlığımızı korumak için, deneyimlediğimiz izolasyon süreci bireyin ruh sağlığını nasıl etkilemektedir? Bilinmeyen, öngörülemeyen, belirsiz olanın bireyi tedirgin ettiğini bilmekteyiz. COVID-19 hastalığının tedavisi henüz bulunamadığından ve bu sürecin ne kadar devam edeceği öngörülemediğinden tüm dünyayı saran bir kaygı hali görülmektedir. Tüm dünya varoluşsal bir kriz yaşamaktadır. Bu çalışmanın amacı 2019 yılında adını duymaya başladığımız COVID-19'un etkilerini irdelemek, anlamak ve açıklamak üzerinedir. Yeryüzündeki bütün insanları etkileyen, yaşam standartlarımızı değiştiren, yaşadığımız dünyayı algılayışımızı etkileyen bu pandemi sürecini incelemek en azından anlamaya çalışmak onunla baş etme becerilerimizi geliştirmek adına faydalı olacağı düşünülmektedir. COVID-19 Pandemisi'nin ekonomik etkileri üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Fakat bireyin ruh sağlığına etkileri üzerine çalışmalar sınırlıdır. Bu açıdan ele alındığında araştırmanın, literatüre bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, pandemi, ruh sağlığı, psikolojik etkileri, kaygı.

JEL Sınıflandırması: I12, I18.

1 Uzm. Kl. Psk., Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Bölümü, psk.goncagulyilmaz@gmail.com, ORCID No. 0000-0003-3086-0362.

THE PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF COVID-19

Abstract

Pandemic is the spread of a new and deadly disease all over the world. Throughout history, many pandemics such as the Spanish Flu, Cholera, Plague have occurred and have had significant effects. COVID-19 disease comes from the Coronavirus family, and this virus family is known to have previously caused SARS and MERS pandemics. How does the isolation process we experience in order to protect our physical health affect the mental health of the individual? We know that what is unknown, unpredictable, and uncertain makes the individual nervous. Since the treatment of COVID-19 disease has not been found yet and how long this process will continue, there is a state of anxiety that surrounds the whole world. The whole world is experiencing an existential crisis. The purpose of this study is to examine, understand, and explain the effects of COVID-19, which we started to hear in 2019. It is thought that examining this pandemic process that affects all people on earth, changes our living standards, affects our perception of the world we live in, at least trying to understand it will be useful in order to improve our coping skills. Many studies have been conducted on the economic effects of the COVID-19 Pandemic. However, studies on the effects of individuals on mental health are limited. Considering this aspect, it is thought that the study will contribute to the literature.

Keywords: COVID-19, pandemic, mental health, psychological effects, anxiety.

JEL Classification: I12, I18.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca gerçekleşen pandemilerin birçok etkisi olmuş ve tarihte kırılma noktaları olarak ele alınmıştır. 1918 İspanyol Gribi, kadınlara çalışma hayatında yer açarak toplumsal cinsiyet rollerini etkilemiştir (Duarte, 2020). Bu bağlamda COVID-19 Pandemisi'nin dünya tarihinde neleri değiştireceği birçok alanda tartışma konusu olmaktadır. COVID-19 daha önce görülmemiş bir hastalık olduğu ve henüz tedavisi bilinmediğinden, deneyimlediğimiz bu pandemi süreci birçok soru işaretini akla getirmekte ve bireyi öngörülmez bir süreç ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu çalışmada da öncelikle COVID-19 salgını hakkında, öncelikle bir tanımlama yapılmış sonrasında ise toplumsal ve bireysel etkileri üzerine yapılan çalışmalar tartışılmıştır. COVID-19 üzerine yapılan çalışmalar genellikle ekonomik etkiler üzerine yoğunlaşmaktadır. Fakat bireyin üzerine etkileri konusunda sınırlı çalışma vardır. Bu çalışmanın önemi, bireyi önceleyen bir bakış açısından kaynağını almış olmasıdır.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN BELİRLEYİCİLERİNİN 2008 KÜRESEL KRİZİ BAĞLAMINDA GELİŞMEKTE OLAN VE GELİŞMİŞ EKONOMİLER ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Hande AKSÖZ YILMAZ¹

Öz

Doğrudan yabancı yatırımlar, gittikleri ülkelerin ekonomik kalkınma stratejilerine verdiği katkı nedeniyle önemli bir sermaye kaynağı olarak kabul edilmektedir. Doğrudan yabancı yatırımların ekonomik büyüme ve diğer makro değişkenler ile olan ilişkisi literatürde yaygın biçimde araştırılmıştır. Ancak 2008 küresel mali ve ekonomik kriz ile doğrudan yabancı sermaye akışları arasındaki ilişkiyi araştıran çok az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma, tüm dünya ülkelerinin verileriyle gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler bağlamında bu ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla temel amaç, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilere giden doğrudan yabancı yatırımların belirleyicilerini, 2008 Küresel Kriz etkilerini de göz önünde bulundurarak karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Bu çalışmada tüm dünya ülkelerine 1980-2019 periyodunda gelen doğrudan yabancı yatırımların belirleyicileri panel veriye dayalı OLS ve PPML yaklaşımı ile tahmin edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular; kişi başına milli gelir, ticari açıklık, tüketici fiyat düzeylerinin doğrudan yabancı yatırımları etkilediğini ortaya koymaktadır. 2008 küresel krizinin ülkelere gelen doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki anlamlı etkisi çalışmadan elde edilen diğer bulgulardandır.

Anahtar Kelimeler: *doğrudan yabancı yatırımlar, 2008 küresel kriz, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler.*

JEL Sınıflandırması: C23, F20, F21.

¹ Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İktisat Bölümü, hande.yilmaz@ahievran.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-1115-7535

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF DETERMINANTS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT FLOWS TO THE DEVELOPING AND DEVELOPED ECONOMIES WITHIN THE CONTEXT OF THE 2008 GLOBAL CRISIS

Abstract

Foreign direct investments are regarded as an important source of capital due to their contribution to the economic development strategies of countries. Foreign direct investments and economic growth - its relationship with other macro variables have been extensively studied in the literature. However, there are very few studies investigating the relationship between the 2008 global financial and economic crisis and foreign direct capital flows. This study aims to examine this relationship with the data of all world countries in the context of developed and developing economies. The main objective is thus to analyze comparatively the determinants of foreign direct investments flows to developed and developing economies, taking into account the effects of the 2008 global crisis. We tested the determinants of foreign direct investment flows to all countries in the world from the years 1980-2019 with OLS and PPML estimation method. This paper outlines OLS and PPML approach based on panel data model to analyze the relationship between foreign direct investment and 2008 global economics crisis. The results show that per capita income, trade openness, consumer price levels affect foreign direct investments. Other findings from the study are the significant impact of the 2008 global crisis on foreign direct investment.

Keywords: *foreign direct investments, 2008 global crisis, developed and developing economies.*

JEL Classification: C23, F20, F21.

GİRİŞ

Doğrudan yabancı yatırımlar gittikleri ülkelere önemli bir sermaye kaynağı olarak düşünülmektedir. Yeni iş fırsatları, yerli özel yatırımların tamamlayıcısı olarak teknoloji transferi ve yayılmasını sağlayarak verimlilik artışı gibi katkılar sunmasıdır (Chowdhury ve Mavrotas, 2005). Doğrudan yabancı yatırımlar iyi bir altyapı ve yasal sistemin, vasıflı bir işgücünün ve serbestleştirilmiş piyasaların mevcut olduğu ülkelere gitme eğiliminde olup; büyük ölçüde makroekonomik, politik istikrar ve büyüme beklentileri gibi ekonomik temeller bağlamında gerçekleşmektedir (ESE, 2001). Pek çok ülke, doğrudan yabancı yatırımları çekmeyi ekonomik kalkınma stratejilerinde önemli bir unsur

2008 KÜRESEL FİNANS KRİZİ PERSPEKTİFİNDE BİST SINAİ İLE SANAYİ ÜRETİM ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI: FOURIER SERİSİ YAKLAŞIMINA DAYANAN AMPİRİK BİR ANALİZ

Sadık KARAOĞLAN¹, Mustafa Erhan BİLMAN²

Öz

Bu çalışma, BİST sınaî endeksi (BİSTSINAI) ile sanayi üretim endeksi (SUE) arasındaki ilişkiyi 2008 küresel finans krizi öncesi ve sonrası, yani sırasıyla 2005:1-2007:12 ve 2009:1-2020:2 dönemlerini kapsayan aylık veriler kullanarak araştırmaktadır. İlgili literatürdeki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada incelenen dönem 2008 Küresel Finans Krizi ekseninde ikiye ayrılmış ve her dönem için değişkenlerin zaman serisi özellikleri, bilinmeyen sayıda ve formda yapısal kırılmaların analize dâhil edilmesine izin veren Fourier ADF ve Fourier KPSS birim kök testleri aracılığıyla ortaya konmuş ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler, kalıntı temelli Fourier eşbütünleşme ve Fourier nedensellik testleri yardımıyla aydınlatılmıştır. Ampirik analizlerden elde edilen bulgular iki temel başlık altında toplanabilir: (i) Kriz öncesi dönemde BİSTSINAI ile SUE değişkenleri arasında eşbütünleşme ilişkisi tespit edilirken; kriz sonrası döneme ilişkin bulgular böyle bir ilişkinin varlığına işaret etmemektedir. (ii) Kriz öncesi dönemde, SUE'den BİSTSINAI'ye doğru tek yönlü nedensellik ilişkisinin var-

1 Arş. Gör. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İşletme Bölümü, sadik.karaoglan@ikcu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8343-1487

2 Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İktisat Bölümü, merhan.bilman@ikcu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4058-8681

lığına rastlanırken; kriz sonrası dönemde ilgili değişkenler arasında herhangi yönde bir nedensellik ilişkisi bulunamamıştır. Bu sonuçlar ışığında kriz öncesi dönemde var olan Türkiye'deki sanayi üretimi ile sanayi şirketlerinin piyasa değerleri arasındaki bağlantının kriz sonrası dönemde ortadan kalktığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: BİST sınai endeksi, sanayi üretim endeksi, Fourier serisi yaklaşımı, eşbütünleşme analizi, nedensellik testi.

JEL Sınıflandırması: C22, E23, G32.

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN BIST INDUSTRIALS AND INDUSTRIAL PRODUCTION INDICES IN THE LIGHT OF 2008 GLOBAL FINANCIAL CRISIS: AN EMPIRICAL ANALYSIS BASED ON FOURIER SERIES APPROXIMATION

Abstract

This study explores the relationship between BIST industrials (BISTSINAI) and industrial production index (SUE) series by employing monthly data covering pre- and post- 2008 Global Financial Crisis periods, i.e. 2005:1-2007:12 and 2009:1-2020:2, respectively. The present paper is distinguished from the earlier studies on the grounds that it separates the entire period under investigation into two depending on 2008 Global Financial Crisis and time series properties of each series for each period is determined by using Fourier ADF and Fourier KPSS unit root testing procedures which allow for structural breaks of unknown number and form, and the relationship between the two series is examined via residual based cointegration analysis with Fourier approximation and Fourier causality tests. Empirical findings can be classified into two major groups: (i) Though we found a cointegration relationship between BISTSINAI and SUE in the pre-crisis period, the evidence from the post-crisis period did not unveil such a relationship. (ii) While the analysis for the pre-crises period disclosed that there is a one-way causality running from SUE to BISTSINAI, that for the post-crisis period did not point to any causality relationship in any direction. These findings suggest that the link which exists between Turkish industrial production and market value of Turkish industrial corporations before the 2008 Global Financial Crisis is no more following the crisis.

Keywords: BIST industrials, industrial production index, Fourier series approximation, cointegration analysis, causality test.

JEL Classification: C22, E23, G32.